

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 15.03.2012
Sayı: 309

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülere sunulan sağlık hizmetindeki sorunlar önemli hak ihlalleri ile giderek artan toplumsal bir sorun haline gelmiştir. Bu hizmetlerdeki aksaklık ve yetersizliğe bağlı tutuklu ve hükümlülerde meydana gelen can kayıpları ve sağlık durumlarındaki bozuklukların giderek arttığı görülmektedir.

Bu sorunların tespit edilmesi ve gerekli çözümlerin üretilmesi amacıyla TBMM içtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla

2 Ayşe Nedret Akar
Bilimsel Hizmetler

Salahattin KARAKURT
3 Giresun MV.

4 Ali Sami
ARİ ÖZGÜNDÜZ
İst. M.V.

Recep Gürkan
Etiler M.V. 7

Ali İhsan
Halkın Günü
İzmir MV

Ali Rıza Öztürk
Mersin MV.

Aytuğ Atıcı

Prof Dr Aytuğ Atıcı
Mersin Milletvekili

Ramiz Topal
5 Amasya MV

6 Mustafa
Mehmet S. Kesimci
K.E. MV.

Dr. Mehmet Şeker
3 Borsacı MV

[illegible]

GEREKÇE

Anayasamızın 17. Maddesine göre “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz” denmektedir.

İç hukukun üstünde kabul edilen ve taraf olduğumuz uluslar arası anlaşmalar, sağlığı temel insanlık hakkı olarak görmekte ve bireylerin, sağlıklı olma hakkını ve sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkını güvenceye almayı, devletin bir ödevi olarak kabul etmektedir.

Ülkemizde tutukluluk, evrensel çağdaş hukuk kuralları çiğnenerek ve yasalarımız zorlanarak son on yılda giderek artan şekilde çok sık başvurulanan bir yargılama şeklini almıştır. Bunun sonucunda da tutuklularla hükümlülerin toplam sayısı cezaevlerindeki kapasitenin üzerine çıkmıştır. Tutuklu ve hükümlülerin bir anlamda “yatacak yerleri” yoktur! Son günlerde Adalet Bakanı bilinen gerçeği, nihayet resmi yolla dile getirmiştir.

“Ertelenemez bir insan hakkı” ve uluslar arası anlaşmaların gereği olarak, cezaevlerindeki “sağlık hakkı”, nitelikli, süreklilik içinde ve bağımsız çalışma koşulları ortamında uygulanmalıdır. Oysa ülkemizde Silivri’deki “toplama kampı” dahil bir çok büyük cezaevinde halen, mesai saatlerinde bir pratisyen hekim görev yapmaktadır. Bu cezaevlerinde ciddi veya acil olaylarda müdahalede kullanılabilecek yeterli tıbbi cihazlar yoktur. Mesai saatleri dışında ise acil durumlarda ambulans çağrılarak müdahale yapılmaya çalışılmaktadır. Cezaevinde pratisyen hekimin çözemeyeceği bir sağlık sorunu ortaya çıktığında ülkemiz **sağlık sisteminin hiçbir yerinde uygulanmayan “sevk zinciri” devreye girmektedir.** Hastalar önce Devlet Hastanesine gitmek için ertesi günü beklemek zorundadır. Burada da çözülemezse en yakın ihtisas hastanesine, yine çözülemezse üçüncü basamak hastane yani üniversite hastanesine sevk gündeme gelmektedir. İzdıraba dönüşen bu sevk zinciri uygulaması günlerce, bazen haftalarca sürmektedir. Bu uygulamalar nedeniyle sağlık hakkına ulaşmayı engellemektedir.

Türkiye Cumhuriyetinde sağlık hizmetlerinde sevk zinciri zorunluluğu cezaevlerindeki vatandaşlar dışında uygulanmamaktadır. Hukuk sistemimizde “cezanın infazı mahkûmun hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa cezanın infazı iyileşinceye kadar geri bırakılır” denmektedir. Tutuklu ve hükümlülerin lehindeki bu değerlendirmenin siyasi dava tutuklularına uygulanmadığı görülmektedir. Zorunlu sevk zinciri uygulaması ve infaz ertelemeindeki seçici uygulama Anayasamızın **“eşitlik ilkesine”** aykırıdır.

AIHM' nin birçok kararında "Devletin gözetimindeki tutuklu ve hükümlülerin yaşam koşulları, **insan haysiyetine uygun olmalı ve ek acılar getirmemelidir**" denmektedir. Ciddi hastalıklarda bile uzman hekime ulaşamama korkusu süregelen (kronik) bir eziyet halini almaktadır. Bu durum başkaca psikosomatik hastalıklara yol açmaktadır. Tecrit, uygulamaları insanı insan yapan özelliklerini kaybetmesi için yapılmış ve insan onurunu zedeleyen, kişiyi kendi kendini yok etmeye iten en aşağılık uygulamadır. Tecritte depresyon, psikosomatik hastalıklar, kemik erimesi, kabızlık ve ona bağlı diğer hastalıklar, kas eklem hastalıkları, duvarlardaki beyaz rengin getirdiği retina bozuklukları gibi hastalıklar ortaya çıkabilmektedir.

Yine AIHM kararlarına göre "Devlet, tutuklunun sağlığı ile ilgili önlemleri almak, gereken tedaviyi ve ilaçları sağlamak zorundadır. Suçun niteliği de devletin yükümlülüklerini etkilememelidir". Cezaevlerindeki sağlık sorunlarına yönelik olarak Adalet Bakanlığı, büyük cezaevlerinde cezaevi hastanesi yapılacağını ifade etmektedir. Bu ifade, cezaevlerinde sunulan bugünkü sağlık hizmetinin yani Bakanlık uygulamalarının yetersiz olduğunun itirafıdır. Devletin sorumluluğundaki tutuklu ve hükümlülerin bu yetersizliği canları ile ödedikleri görülmektedir. Tutukluluk süresi uzadıkça sağlık sorunlarının giderek artmakta olduğu da birçok tutuklunun sağlık raporlarından anlaşılmaktadır. Canını kurtaranın ise cezaevindeki yaşam koşullarının yetersizliği ile kazandığı kronik hastalıklar yüzünden geleceği kararmaktadır.

Ceza ve tutuk evlerinde sunulan sağlık hizmetindeki gecikme, eşitsizlik ve yaşam koşullarındaki yetersizlik ileride telafisi mümkün olmayan acılara ve insan hayatına mal olmaktadır. Bunların sebebini araştırmak, çözüm yöntemlerini ortaya koymak insanlık onuru ve Ülkemizin saygınlığı açısından zorunludur.